

AIDAI

Trimitis B. Girlys
KNYGNEŠYS

Munchenas. Seštadienis, 1946. II. 2 d. (III metei) Nr. 28 (65)

IŠ STO SUVAŽIAVIMO

- Lo donas. STO suvažiavimo Socialinių Reikalų Komisijai svarstant pabėgėlių klausimą, Lenkijos atstovas kalbėjo apie „Pabėgėlių“ sąvoką. Jo nuomone negali būti laikomas pabėgėliu tas, kuris karo metu kovojo prieš savo tėvynę.

- Londonas. Penktadienį Bevinas kalbės Graikijos ir Indonezijos klausimais.

- Londonas. Saugumo Taryba penktadienį svarstė rusų pateiktą skundą Graikijos ir Indonezijos klausimais. Kaip žinoma, STO pilnatis generaliniu sekretoriumi išsirinko norvegą Trygve Lie. Penktadienio vakarą pilnatis svarstys rusų reikalavimą leisti Tarpt. prof. S-gų centro atstovams patariamuoju balsu dalyvauti Ūkio ir Socialinių Reikalų Tarybos posėdžiuose, jeigu Saugumo Taryba jį atmes. Tarptautiniam generaliniam štabui sudaryti į Londoną jau atvyko rusų delegacija.

PABĖGĖLIŲ PROBLEMA STO SUVAŽIAVIME

Londonas. Jugoslavijos atstovas STO susirinkime iškėlė daug ginčų keliantį pabėgėlių klausimą. Jis pareiškė, kad pabėgėlių problema, kuri slėgusi daugelį Europos tautų, nustojusi būti tarptautiniu klausimu. Jugoslavijos delegacija pateikė rezoliuciją, kurioje prašoma STO pilnaties nesutikti sudaryti bet kokių įstaigų, kurios rūpintųsi pabėgėliais. Šis žygis, atrodo, buvo padarytas tik tam, kad sukeltų nesutarimą penkių didžiųjų valstybių tarpe, nes Jugoslavija atstovavo sovietų nuomonei. Anglija, priešingai, laikosi JAV nuomonės, kad Ūkio ir Socialinių Reikalų Taryba turintį svarstyti visą šią problemą, jos neskaldant. Jugoslavijos atstovas Saugumo Tarybai siūlo svarstyti Ispanijos pabėgėlių problemą.

JAV DIPLOMATŲ PAKLITIMAI

Vašingtonas. Atsakingi diplomatiniai sluogsniai sako, kad netrukus JAV pasiuntiniai Rusijai ir D. Britanijai atsistatydinsią. Kandidatais į Maskvą minimi Joseph Dawis, jau buvęs pasiuntiniu Rusijoje, James Duglas, valstybės sekretoriaus pavaduotojas, ir LaGuardia, buvęs Naujorko burmistras. Kandidatu į Angliją minimas John G. Wiant, neoficialus atstovas STO Ūkio ir Socialinių Reikalų Taryboje Harrimanas, kuris šiuo metu yra pakeliui į Ameriką, prieš išvykdamas iš Maskvos pareiškė, kad jis jau po Rooseveltto mirties norėjęs atsistatydinti.

RUHRO IR REINO SRIČIŲ KLAUSIMU

Berlynas (AP). Prancūzija yra nutarusi laikytis savo nusistatymo Ruhro ir Reino sričių sutarptautinimo klausimu. Turint galvoje, kad JAV dar prieš taikos konferenciją turės pareikšti savo pažiūras, prancūzai dar labiau stengiasi sustiprinti šį savo reikalavimą. Prieš trejetą mėnesių gen. Eisenhoweris ir gen. Mc Carney kritikavo prancūzus dėl jų priešinimosi Centrinės Vokietijos vyriausybės sudarymui. Prancūzai aiškiai pasisakė, kad Ruhro ir Reino sričių likimas visų pirma turės būti išspręstas. Reino prancūzų komisijos pirmininkas de Geoffrey pasakė: „Tai yra mūsų gyvybės ar mirties klausimas. Per 100 metų vokiečiai mus 3 kartus užpuolė. Mes nesame tikri, kad amerikiečiai čia po 10-20 metų pasiliks, bet mes čia visada skis prieš akį su vokiečiais pasiliksime“.

REIKALAI SU SOVIETŲ SĄJUNGA

(William Hard, "The Reader's Digest")

Šis mūsų reikalaujama „gerų norų“ Sovietams. Betgi taika nebus įgyta tik „geru noru“ arba tam tikru šalies „pamylėjimu“. Tam tikras anglų ir amerikiečių skaičius mėjo vieni kitus 1776 m. ir vis dėlto abi šalys kariavo penkerius metus, nors intymios draugystės ryšiai jungė atskirus asmenis net per fronto linijas.

Tarpusavio tautų santykiai nėra tokie, kaip išimylejusio dabitos ir jo mylimosios. Jie nėra išreikšiami gėlių dovanomis arba tostais. Upeliai tostų dabar geriama už istorinę JAV ir Rusijos draugystę. Tostai juk buvo geriama ir Vašingtono konferencijoje 1922 m. už istorinę JAV ir Japonijos draugystę. Tarptautiniai pokyliai nieko bendra neturi su tautų likimu.

Pirmuosiuose žingsniuose į taiką nusikretykime sentimentalizmo. Sentimentalizmas tai nėra taika, jis yra aršus taikos priešininkas. Jis padaro mus akluose realybei, kurią reikia matyti ir apvėldyti, kad taika būtų pasiekta. Tikrasis kelias į taiką yra ne sentimentalais, bet darbais grįstas.

San Francisko charta numato Sąjunginių Tautų positarimus, bet ne numato jokių specialių priemonių pagrindinėms problemoms sutvarkyti, kurios dabar mus provokuoja. Esminė reali problema Rusijos ir JAV santykiuose yra, pavyzdžiui, daugelio piliečių palaikomas nepasitikėjimas JAV valstybėmis, taip pat ir daugelis JAV piliečių nepasitikėjimas Sovietų vyriausybe. Naujausia Gallupo anketa parodė, kad per paskutinius tris mėnesius tikinčių, jog Sovietų Sąjunga yra patikima bendradarbiauti ir po karo, nuo 55 % krito iki 45 %. Tas procentas krito ne vien kurioje specialioje žmonių klasėje, bet visose socialinėse grupėse, abiejų politinių partijų ir visokių išsilavinimo žmonių tarpe.

Kokia yra priežastis šios nemalonios realybės? Aš manau, šio fakto šaknys slepiasi tame, kad mes bandėme vykdyti „Didžiosios Pajėgos“ taikos teoriją. Mes bandėme „didžiosias“ galybes padaryti faktiškais viso pasaulio patikėtiniais.

Jeigu didžiosios pajėgos yra patikėtiniai, tai visos kitos valstybės tėra paprastai pakalikai. Jos yra didžiųjų valstybių globotinės, ir dėl to galų gale yra didžiųjų dispozicijoje.

Tai yra vadinamosios palaikymosios agresijos teorija. Ji dažnai buvo bandoma įgyvendinti ir visada baigdavosi dviem viena po kitosėjusiomis išdavomis.

1. Kiekviena didžioji valstybė, kad pasidarytų dar didesnė ir tuo būdu padidintų savo „galia taikai palaikyti“, stengiasi išplėsti savo įtakos sferas atvirą jėga arba pridengta klaida mažosiose valstybėse. Mes dabar nebemėgstame sakyti „įtakos sferos“. Mes saldžiažodžiaujame – mes sakome „apsaugos zonos“. Bet tai yra lygiai tas pats, ką mūsų atviresni pirmtakai vadino įtakos sferomis.

2. Šios sferos plečiasi ir didėja vienos kitų kryptimi, kol peržengia vienos antras ir susikerta. Tada išsiliepsnoja naujas didelis karas, karas tarp didžiųjų valstybių, kurių laukia tik mygtuko paspaudimo.

Dabar mes esame pirmajame iš šių dviejų laipsnių ir, iš dalies, jau antrajame. Pažiūrėkime, kaip Sovietų Sąjunga vykdo „sferų“ idėją, tada taip pat bošališkai pažvelgsime į didžiąją Britaniją, Prancūziją ir JAV. (b.d.)

TRUMPOS ŽINIOS

- Jeruzalė. Pranešama, kad vėl bus leidžiama žydams įvažiuoti į Palestiną.

- Londonas. Trečiadienį Britų Žem. Rūmai atmetė Cichester arkivyskupo pasiūlylimą, kuriu jis siūlė pasiųsti britų delegaciją prižiūrėti iš Lenkijos ir Čekijos traukiamų vokiečių, kad visa tai būtų žmoniškai atliktama. Vyriausybės kalbėtojas pareiškė, kad tokia delegacija galėtų būti kompetetinga tik britų zonoje.

- Londonas. Britų prof. Sąjungų delegacija, kuri neseniai aplankė vokiečių prof. sąjungas, įteikė vyriausybei pranešimą. Delegacijos ypatumai, šiuo metu

nėra galima Vokietijoje sudaryti vieną prof.sąjungų vadovybę. Vokiečiai gali daugiau gaminti. Jeigu jie pagamintų daugiau negu jų gyvenimo standartui būtų reikalinga, tai išeitų į naudą tiems kraštams, kurie per karą nukentėjo.

- Vašingtonas. Ateinančią savaitę dėl plieno trūkumo 50.000 Fordo imonių darbininkų turės nutraukti darbą. Kongresas atmetė Trumano siūlymą sudaryti priežiūros komisijas streikuojančioms imonėms prižiūrėti. Kongresas laikosi nuomonės, kad tik darbavų ir darbėjų tiesioginės derybos galinčios duoti pageidaujamą rezultatą. Šiuo metu JAV streikuoja 1,5 mil. darbininkų.

- Viena. Austrijos vyriausybė iškėlė netą 4 didž. valstybėms dėl pietų Tirolio prijungimo prie Austrijos. Ji atmeta Italijos pasiūlymą suteikti autonomiją pietų Tirolui. Ketvirtadienį į Šveicariją poilsiniui išvyko 3000 austrų vaikų.

- Berlynas. Britų Berlyno zonoje, apie buv. Reicho kanceliariją, civiliniams asmenims uždraustas judėjimas, nes paskutiniu metu čia vyko didžiausia spekuliacija.

- Australija, atsižvelgdama į D. Britanijos min. pirm. Attlee prašymą, daugiau kviečių išveš į Europą ir mažiau jų sunaudos gyvulių šėrimo reikalam.

- Londonas. Maršalas Montgomerys paskirtas Britų Generalinio štabo viršininku. Šias pareigas jis pradės eiti birželio 26 dieną. Kas dabartinės Montgomerys pareigas perims, tuo tarpu dar nežinoma.

- Ketvirtadienį Palestinoje įvyko didelės žydų demonstracijos prieš įvežiamo ir žemės užpirkimo suvaržymus. Vienas britų parlamento narys neseniai pasakė, kad Europos žydų problema galinti būti išspręsta tik visų Europoje išlikusių žydų įkurdinimu Palestinoje.

- Berlynas. Tarpt. Prof. Sąjungų centro delegacija penktadienį atvyksta į rusų zoną. Visuose didesniuose rusų zonos miestuose atida-

romi liaudies universitetai, kuriuose vyresni kaip 17 metų asmenys galės mokytis įvairių mokslų ir politikos dalykų.

- Munchenas. Bavarijos žemės ūkio ministras Dr. Baumgartneris dėl žemės reformos pasakė, kad didieji dvarai turį tik 3% žemės ūkiui naudojamos Bavarijos žemės, kuri žemės reformai duotų tik 20.000 ha. Jis tuo reikalu siūlo: 1. Paimti ir išdalyti naujakuriams 100.000 ha žemės, esančios Wehrmachto nuosavybėje. 2. Didieji dvarininkai savo noru sutinka žemės reformai perleisti 4.000 ha. 3. Mažiausia 70.000 ha žemės ūkiui nenaudojamos žemės taip pat galima įtraukti į žemės reformos fondą.

- Maskva. Rusų telegramų agentūra Tassas praneša, kad Krymo konferencijos nutarimu Kurilų salos ir pietinė Sachalino dalis turi būti prijungta prie Rusijos. Po konferencijos dėl tam tikrų sumetimų minėtasis susitarimas pasatliui nebuves paskelbtas. Londonas ir Vašingtonas savo nusistatymo šiuo reikalu dar nepaskelbė.

- Vašingtonas. JAV karo laivyno viršininkas admirolas Nimitzas pareiškė, kad JAV laivynas dėl demobilizacijos pasilikęs visiškai nebepajėgus, nors JAV jūrų pajėga turinti saugoti Pasaulio taiką. JAV turinčios būti pasiruošusios kiekvieną būsimąją priešą sunaikinti, jam dar nespėjus mūsų krašto užpulti. JAV turinčios priešą pulti su nusiveriančia persvara, kad priešas nesuskubėtų priartinti prie valstybinės sienos.

STO GENERALINIS SEKRETORIUS TRYGVE LIE

STO generaliniu sekretorium išrinktas Norvegijos užsienių reikalų ministras Trygve Lie. Jis yra 50 m. amžiaus, teisininkas ir žinomas savo gabumais deryboms vesti. Lie, staliaus sūnus, neturėjo jokio užnugario tarptautinėje diplomatiškoje, kai 1941 m. jis tapo Norvegijos užsienių reikalų ministru, bet parodė savo aistringą susidomėjimą Norvegijos politika ir darbo įstatymais. Norvegai jį pažįsta kaip turintį gerą ranką

besi išlojančioms šalims sutal-
kinti.

Tie yra šviesaus veido ir
judrus, garbanoti jo plaukai dar
tebėra juodi kaip anglis. Lais-
vų laikų važinėja slidėmis ar-
ba žaidžia tenisą, nuoširdžiai
mėgsta gerai pavalgyti, gerą vy-
ną, susikelbėjimus ir linksmą
nuotaiką. Jis dirba daug ir sun-
kia, bet jo draugai tvirtina,
kad jis niekad neatrodo pavar-
gęs arba nustojęs įkvepiamos
įtakos savo kolegoms ir bendra-
darbiams.

Jis gimė Oslo mieste 1896 m.
1914 m. jis įstojo į Oslo uni-
versitetą ir 1919 m. baigė teis-
sės mokslus. Tais pat metais
jis pradėjo dirbti kaip genera-
linis sekretorius Norvegijos
Darbo Partijoje. Čia jis dirbo
iki 1922 m., kada buvo paskirtas
Norvegijos Profesinių Sąjungų
federacijos juriskonsultu.

Vėliau jis buvo prekybos, lai-
vyno ir pramonės ministru.

1940 m. vokiečiams okupuojant
Norvegiją, jis paskutinis iš mi-
nistrų paliko Oslo. Tada jis
buvo Norvegų kariuomenės ir ci-
vilių gyventojų aprūpinimo įga-
liotinis. Pasitraukdamas Norve-
gijos šlaurėn jis su mažu eks-
partų štabu nuošaliame provin-
cijos viešbutyje nusprendė rek-
vizuoti visą norvegų 4.000.000
tonų prekybos laivyną ir paves-
ti jį Sąjungininkų dispozicijai.

Pabėgęs į Angliją jis dirbo
drauge su pabėgusia Norvegijos
vyriausybe ir 1941 m. vėl perėmė
užsienių reikalų ministro parei-
gas, kurias jis ėjo ir koalicinė-
je Norvegijos vyriausybėje, suda-
rytoje po Norvegijos išlaisvini-
mo ir po 1945 m. spalio mėn. vi-
sų rinkimų, kada susidarė
darbo vyriausybė.

MARGASIS MŪSŲ GYVENIMAS

- Dėl lietuviškos spaudos su-
dėta daug aukų. Mūsų spauda daug
padėjo tautinei sąmonei kelti ir
ugdyti. Ypač išeiviams spauda
yra galingas veiksnys tautinei
kultūrai išlaikyti. Dabar mūsų
spauda labai išblėskytą, beveik
kiekviena stovykla leidžia savo
laikraštį. Tai nėra bloga. Bet
tokia spaudinių gausybė kliudo

išaugti tokiai spaudai, kuri sprę-
tų ypatingus uždavinius tautinei
kultūrai gilinti. Todėl būtina
spaudos darbuotojus telkti krūva-
i ir gilinti tautinės kultūros dir-
vonų vagas. Čia tinka posakis: ge-
riau vieną, bet gerą.

- Muncheno UNEROS Konservato-
rija berkečiama į Freizną. Ten
vasario 7 d. įvyks ir jos atida-
rymas. Į Konservatoriją padavę
prašymus studentai privalo atvyk-
ti į patikrinamuosius egzaminus
vasario 7 d. 14 val. (blokas A-
IV, vaikų darželis).

- Pirmosios Muncheno lietuvių
stovyklos sportininkai sausio 28
d. Ansbache su vietos lietuvišais
krepšini laimėjo 64:28 (32:8) ir
stalo tenisą 7:3, o tinklinį su
vietos latviais pralaimėjo 0:2
(5:15, 15:17). Šachmatų kovą tai
pat pralaimėjo prieš vietos lie-
tuvių ir latvių rinktinę 0:3.

Tie patys sportininkai sausio
30 d. Dillingene su vietos lietu-
višais krepšini laimėjo 52:24
(24:8), o tinklinį pralaimėjo
0:2 (2:15; 3:15).

- Vasario 2-3 d. Kemptene įvyko
krepšinio turnyras, kuriame daly-
vavo: 1 Muncheno, 1 Augsburgas, 1
Wiesbadeno, 1 Landau, 1 Dillinge-
no, 1 Memmingeno ir 2 Kempteno
lietuvių krepšinio komandos. Be-
to, jame dalyvavo ir 1 amerikie-
čių karių bei 1 Kempteno latvių
komandos.

- Šiomis dienomis LWK Muncheno
skyriaus patalpoje besirinkdami
darbužius keli jauni vyrai mė-
gino apgaulingu būdu daugumą dra-
bužių išsinešti negu jiems buvo
skirta. Tai buvo pastebėta ir
vietoje suteista: nebeduoti jiems
iš viso jokių drabužių. Grei-
čiausia šis bandymas šiems vy-
rams suteiks dar ir kitų staig-
menų.

- Budapeštas. Ketvirtadienį
Vengrijos parlamentas Vengriją
paskelbė respublika ir viešu bal-
savimu ikišiolinį mūn. pirminin-
ką Tildy išrinko prezidentu.

- Pranešama, kad Kinijoje esą
pavykę susitarti koalicinės vy-
riausybės sudarymo klausimu.